

NAPREJ

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Izhaja razen pondeljka in dneva po prazniku vsak dan.

Uredništvo in upravništvo: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6-I.

Naslov za dopise: Ljubljana pošt. pred. 168. Tel. int. št. 312. Ček. rač. št. 11.959.

Stane mesečno 15 Din, za inozemstvo 25 Din. Oglasi: prostor 1 × 55 mm 1 Din.

Dopise frankirajte in podpisujte, sicer se ne priobčijo. Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije za list so poštnine proste.

Proti janičarjem!

V vsej državi je zmagala reakcija, nazadnjaštvo, zaslepljenost. Če bi srbsko ljudstvo vedelo, kaj so radikalci, bi volilo proti njim, če bi hrvaško ljudstvo vedelo, kdo je Radić, bi ne drlo za njim, če bi slovensko ljudstvo vedelo, kaj pomeni klerikalizem, bi ga ne postavilo na tron.

Socialisti vemo, da je zaslepljenost tem strašnejša, čim težje delavno ljudstvo živi. Vemo, da ne more biti zaveden tisti, ki podnevi in ponoči dela in se muči, da si preskrbi najpotrebnejšega kruha. Vemo, da je zanj posebno težko pridobiti si politično zavednost takrat, kadar nastopajo politični preroki v veliki množini, pa vsi z lepimi besedami, z zvenečimi obljubami in z navidezno najostrejšim sovraštvom do vladajočega sistema. Vemo to že davno, zato smo svojega časa pozabili na vse drugo in obrnili svoje glavno orožje proti lažnivemu socializmu, ki si ga je kapitalizem vzgojil pod lažnivim imenom krščanskega socializma. Ko je bil prvi naval krščanskega socializma odbit, si je kapitalizem vzgojil novih janičarjev pod imenom narodnega socializma in tudi proti tem so socialisti nastopili z vso odločnostjo. Isto je bilo vselej z vsemi poskusi kapitalistov zanesi razdor med delavstvo; delavci so pogledali »novemu« socializmu v oči in ga odbili z isto odločnostjo, kakor so naši predniki odbijali janičarje. Razlika je le v tem, da se takrat ni našel nihče, ki bi se zavzemal za janičarje, ki bi govoril: »Streljajte na Turke, na prave Turke, janičarje pa pustite pri miru, saj so kri naše krvi!« In če bi se bil kakšen tak čudak našel bi ga bili zaprli v blaznico, ali pa bi rekli, da je najbrž tudi on janičar, tudi on vzgojen na Turškem in da se je na skrivaj priklatil na našo stran samo zato, da nam meša naše vrste. Gotovo bi tak človek niti kot blaznež niti kot preoblečen janičar ne bil našel med našimi pred-

niki niti ene stotnije, ki bi se sredi boja umaknila zaradi bratomornega boja. Tolična je bila takrat zavednost našega ljudstva, čeprav je bil ta boj res bratomoren, res so si stali krvni bratje nasproti.

Seveda je bila razlika tudi v orožju — takrat so janičarji sekali in morili, skrunili in na kol natikali — danes sekajo samo z lažjo in denarjem. Tudi naši predniki so odgovarjali s krvavim orožjem, mi se borimo le z uma svitlim mečem. Proti lažem se ne moremo braniti drugače, nego če te laži razkrinkamo, če natančno povemo, kako in kaj in če lažnivca pokažemo ljudstvu držeč ga za lase, da ne more zbežati. Ljudstvu bi se lažnivec studil in gabil, toda časa nima, da bi se ustavilo na svoji poti za kruhom, po vrhu so pa janičarji tako zvitni, da zlorablajo ljudsko bedo in nevednost kričeč: »Usmiljenje! Res se je malo zlagal pa vendar ga zato še ni treba vleči za lase, saj je tudi naš brat! Kdor brata tako grdo za lase vleče, je še hujši, je bratomorilec, je izdajalec, je podkupljen!« Ljudstvo pa, ki ni imelo časa ustaviti se in pogledati lažnivca in razumeti, za kaj gre, pač pa je v svojem trpljenju spoznalo že veliko volkov v ovčjih oblekah, to ljudstvo je takoj pripravljeno reči: »Vsi so enaki!« Potem pa gre dalje svojo grozno pot za kruhom... Pri takih razmerah se janičarjem lahko posreči, da iztrgajo kako stotnijo iz naših vrst, posebno če tista stotnija ni stotnija, ampak samo roj. V pravem boju bi moral tak roj preiti k sovražniku, vmes med obema vojskama ne bi mogel ježati — dandanes je pa to mogoče. Gospod korporal še ne vedo, kam bi šli, ali na desno ali na levo, tako da bodo še vedno lahko napram obema vojskama zatrjevali: »Moja zvestoba je neomajna!« Njegovih 14 vojakov pa tudi ne moti brezdelica 4 mesecé že leže lepo v senci. Menaja je sicer vsak dan slabša, pa vendar še ne tako, da bi jih to spametovalo. Tudi

to jih ni spametovalo, da so janičarji že po celi Sloveniji zmagovito razpredli svoje mreže — neka organizacija še po klerikalni zmagi ni obračunala, še zdaj ne ve, ali bi šla k umirajoči »Zarji« ali k »Rdečemu praporu« ali bi kar v senci počakala, da zmanjka menaže. Samo posamezniki dvigajo glave in svare, da tako ne bo zmage, pa zaenkrat ne najdejo še odmeva, premalo prazen je še želodec, da bi se odprla ušesa, še vedno moramo zaspani možgani staro pesmico: »Vsi so enaki! Dokler ne bo položaj razčiščen, ne gremo nikamor! Najprej morajo prenehati osebnosti, da bomo vsi lepo složni, potem pojdemo pa v boj!«

Revčki! Ali mislite, da vam bo kapitalist razčistil položaj? Sami boste morali! Takrat ko bomo vsi složni, tudi boja ne bo več treba takrat bo socializem že zmagal! Pa takrat pojde z nami tudi ljubljanski župan in vsi drugi komunistični klerikalci, takrat poidejo z nami tudi g. škof in g. Pašić s sinom, takrat bo naš tudi g. Praprotnik. Da boste takrat naši tudi vi, vam prav radi verujemo, samo v zaslugo vam tega ne bomo šteli, ker ni nič zaslužnega v tem, če se kdo vsede za polno mizo!

Dokler bomo imeli nejasne razmere, bomo z »osebnostmi« neusmiljeno nadaljevali, čeprav pravite, da morajo prenehati. Tudi »mrtve« osebe bomo še obdelavali, če bo njih ime še uplivalo na nezavedne proletarce. Za zgled navajamo danes g. Albina Prepeluha. Če čitaš »Avtonomista« stalno od njegovega rojstva, veš, da je ta list popolnoma Prepeluhov in veš, koliko zgage je napravil, čeprav še danes nima nikjer nobene organizacije za seboj. Veš tudi, da je ves čas v zvezi s klerikalci in veš, kako se veseli zdaj klerikalne zmage pri volitvah. Ta list je z drugimi petimi imel samo ta namen, da onemogoči konsolidacijo socialistične stranke. Ni je onemogočil, ker konsolidacija je izvršena, čeprav se g. korporal še

JANKO TELBAN:

Pisal sem pismo.

(Iz dnevnika.)

Temna noč je samevala zunaj in na okno je udarjala veja. Majal jo je vihar. Slabo brleča luč je razsvetljevala skromno, od črvov razjedeno mizo, ko sem pisal. Prijatelj me je prosil, naj mu napišem ljubezni polno pismo, katerega misli poslati svojemu sanjavnemu dekletu. Ljubavno pismo — hahaha! Je mogoče, da sem ga spisal, ko pa sam nisem čutil v srcu ničesar, dasi so usta hrepenela po poljubu, po objemu bele roke?

Pisal sem, da so me boleli prsti kakor takrat, ko sem bil sedemnajst let star. Misli so hitele nazaj v preteklost, ki je bila

podobna lepim sanjam sredi noči, v prerano ovenelo mladostno pomlad. Drevo upanja, ki je bilo še mlado, je zrelo, da se mu odžaga suhi vrh.

Stala je pred menoj kakor takrat pred davno dobo, njeni lasje so me božali po licu, v modrih očeh bem bral srečo in iz njenega telesa je kipela mladost.

Pisal sem pismo, čisto po prijateljevi volji, a on ni vedel, da so bile besede iste, katere so mi pred mnogimi leti tekale izpod peresa.

In ko je deklica brala pismo, se je v srcu rodila ljubezen. Sanjala je o njem, ki ga še ni porušila jesen, čigar listi so še zeleni in mu Morana še ni potrgala cvetja z lic. Sanjala je o njem, ki je izlil vso svojo ljubezen v mrtve črke. Deklica je čitala, hrepenela po sreči ter spoznala

dušo prijateljevo — ne mojo! On jo ljubi, saj ji je pisal, kakor zenico svojega očesa jo bo čuval, da ne pade slana nanjo in ji ne zamori mladostnega cvetja.

Na skrivaj je pokazala prijateljici pismo. Zardela je do ušes, ko je brala:

»V daljo hitijo moje misli, da te objamejo, edino, ki si mi ukradla dušni mir. V sladke sanje me zaziblje Tvoj smehljaj in rožna bodočnost mi vstaja pred očmi na Tvoji strani.

Naj Ti pomlad posuje stezo življenja s cveticami. Sredi žitnega polja, v košatem gozdu, med množico ljudi in v zaduhli sobi sem sam s Teboj, povsod čujem Tvoj glas — ljubiš me...«

Pisal sem pismo prijatelju, da ga je poslal svoji, izvoljenki. In ko sem vstal, da ga prečitam, je bil list moker.

niso odločili kam pojdejo. Ne bomo se pobotavali z njim, pravilnik je in ostane edino združevalno sredstvo i zanj i za vsa proletarce, tudi za tiste, ki imajo večjo čredo za seboj. Listi, ki zdaj nimajo organizacij za seboj, bodo poginili, kdor noče h klerikalcem, pride k nam brez težav, v pravilniku ima določbe, kako se to izvrši brez vsakih pogajanj, dogovorov, kompromisov in kupčij. Prepeluhov »Avtonomist« pa ostane, ker ta ima lepe denarce. Ker misli ostati, zato meče še nadalje ljudstvu pesek v oči, da ne bi videlo. Najbolj se boji g. Prepeluh tistih socialistov, ki so šli leta 1919. in 1920. zaradi Prepeluha h komunistom. Očitati so mu razen izvoznic itd. posebno njegovo upokojitev v IV. plačilnem razredu, dasi je bil le malo časa poverjenik za socialno skrb, prej pa mali uradnik v 9. ali 10. razredu. Na te očitke je g. Prepeluh izjavljal, da je bil upokojen proti njegovi volji. Mi smo pozneje zvedeli, da je za upokojitev v tem visokem plačilnem razredu ponovno sam prosil in da je s to prošnjo nadlegoval še celo ministrovno soprogo. Da pa ljudstvo ne bo o g. Prepeluhu tako slabo mislilo, zato piše Prepeluhov »Avtonomist« 24. marca 1923 o upokojitvah tako lepo in tako po naše, da ta članek lahko uvrstimo tudi v naš list. Kdor veruje g. Prepeluhu, da dela v smislu tega članka res proti takim upokojitvam, ta naj naš list takoj odpove. Kdor pa zna toliko misliti, da lahko izpregleda to janičarsko demagogijo, ta naj upliva na svojo okolico, da nam ne bo več zamerila našega »grdega osebnega boja«, ampak nam pomagala pri našem stvarnem delu!

Upokojitve.

(Poglej uvodnik!)

»Upokojen je veliki župan dr. Vilko Baltič.«

»Upokojen je ravnatelj tobačne tovarne g. N. N.«

»Upokojen je kontrolor tega in tega urada g. M. M.«

Takih novic nam je prinesel pretekli teden poln koš in zato je vredno, da si ogledamo tudi poglavje o upokojitvah nekoliko natančneje.

Splošno pravimo, da državni uradnik služi državi. Tako nam pove tudi jezik: »On je vstopil v službo,« ali pa »po dolgoletnem službovanju« itd.

Službeno razmerje med uradnikom in državo ima svoje poseben značaj. Vsaj ena teorija pravi tako (druga pravi, da je razmerje med uradnikom in državo isto kakor med fabrikantom in delavcem). Nekaj posebnega vidi prva teorija v zaupnosti, ki je združena z uradniško službo, kajti uradnikom je »zaupano« varstvo važnih državnih interesov. Dosledno temu »zaupnemu« položaju so tudi nekdanje uradniške plače bile odmerjene boljše kakor navadne delavske mezde. Glavna razlika med delavcem in uradnikom pa je bila izrečena v stalnosti uradniške službe in pa v starostni preskrbi, t. i. s pokojnino.

Postava natanko določa, kdaj sme biti uradnik upokojen. Upokojiti se ga more le, če je za svoje delo ali vsled bolezni ali vsled starosti trajno nesposoben, ali pa če ni več vreden zaupanja, n. pr. če se je pregrešil proti kazenskemu zakonu. Tako veleva tudi zdrava pamet, ker to vendar ne gre, da bi prejemali zdravi ljudje lepo plačo za svoje brezdelje!

Tekom let pa se je razpasla razvada, da uradnika pošljejo lahko v »penzjon« tudi, če bi se ga radi iz teh ali onih vzrokov iznebili. In ravno to se dogaja danes vedno pogosteje tudi pri nas!

Zaradi primere vzemimo slučaj dr. Baltiča. Mož je popolnoma zdrav, tudi ni posebno star — menda 45 let — in bi po vseh znakih sodeč lahko še »služil državi« vsaj dvajset let! Kazenskega tudi ni nič zagrešil — pa vseeno bo dobival »penzjon«, na njegovo mesto pa bo prišel (ali je že prišel) nekdo drugi, katerega bo treba iz javnih sredstev seveda tudi plačati!

Država, torej mi davkoplačevalci, bomo vsled tega plačevali za isto delo dva človeka namesto enega!

Ali je to prav? Ali je to uprava? Ali je to gospodarstvo?

Dr. Baltiča so poslali v »penzjon« baie zato, ker je po svojem političnem mišljenju »demokrat«. Kaj pa je to, če je demokrat? Pa naj bo! Izven urada lahko uganja, kar hoče, v uradu pa mora biti nepristranski uradnik in objektivni izvršitelj postav. Ali dr. Baltič to ni bil? Če ni bil to, potem ne spada v »penzjon«, ampak pred sodišče! Če je pa svojo uradniško dolžnost vestno vršil, zakaj potem upokojitev? Zakaj ga niso dejali na drugo službeno mesto, če je bil na starem komu kaj na poti? Zdravega in za delo sposobnega človeka prisiliti na lenobo in ga zato še plačevati, — ne, to pa ne bo šlo!

Politične vesti.

+ Mariborski zaupniški zbor je na seji 22. t. m. v sporazumu s soc. občinskim klubom sklenil, da bodo obč. svetniki radi izida državnozbornih volitev čim prej odložili vse mandate in funkcije, obenem je isto nasvetoval soc. občinskim odbornikom povsod tam, kjer so klerikalci dobili večino. O tej stvari je krajevni odbor SPJ sejal že 20. t. m. Klerikalci morajo imeti dobre tajne zveze v socialistični organizaciji, ker so njihovi listi takoj nato poročali o teh namerah, seveda po njihovi metodi malce zavito. En sam se je dvignil proti vestem v časopisju. Bil je to župan Grčar, ki jih je dementiral nasproti dopisniku »Slovenskega Naroda«. Tu jo je tudi po svoje nekoliko zavil, češ, da še ni demisioniral (o čemer v javnosti sploh govora ni bilo) in da tozadevnega sklepa tudi še ni. To pa je previdno zamolčal, da so v občinskem klubu o demisijah že razpravljali. Županu Grčarju namreč demisioniranje nič ne diši in se ga je branil z vsemi štirimi, češ, da nimajo volitve ničesar opraviti z obč. svetom. En dan prej, predno je »Narod« županov dementi objavil, je »Enakost« že priobčila sklep zaupniškega zbora, o katerem smo poročali v začetku. Ja, ja! Mi smo Mariborčanom že davno priporočali, naj na velike ribe tudi pazijo, pa so rajši pustili, da je enotna organizacija med velikimi ribami k vragu šla in vse proletarsko gibanje v Sloveniji radi enotne fronte, ki so jim jo velike ribe na zvit način vsilile. Sedaj po volitvah je menda že zadnji čas, da napravijo tudi Mariborčani konec ribji tradiciji.

+ »Volkstimme«, ki jo piše prof. Favaj, ima nekaj pripomniti k temu, ker se nismo zgražali, da Golouh (oseba Golouh!) ni dobil toliko zaželjenega mandata. Pri tem bi najrajši napravila nas odgovorne za to, da ni dobil socialistični proletarijat na Slovenskem sploh nobene zastopnika v parlament. Menda zato, ker niso hotele naše organizacije »enot-

no fronto«, v katero so koritarski vodje mariborskega proletariata ta proletarijat zvalili v upanju, da jim bo korito bolj zasigurano, če bodo v intimnih zvezah z mešano skupino brez načel in organizacije, nego pa z našo stranko, ki je bila pripravljena za pošten skupen nastop — z organizacijami v mariborskem okrožju seveda, ne s posameznimi vodilnimi osebami nad njimi. Čisto jasno, da nam je bilo v razmerah, kakor so bile, čisto vseeno, če dobi Golouh mandat ali ne, ker dobil bi ga kot oseba, ki zna z demagogično gesto v svoje namene shipnotizirati maso, ne pa da bi bil tisti mandat izraz proletarske zmage same. Mi ostro ločimo med mariborskimi voditelji in mariborskim proletariatom, na one ne damo nič, na tega pa še vedno vse, zlasti odkar je začel sedaj po volitvah zavzemati vse drugačno stališče do Golouhov in Favajev, nego ga je preje zavzemal. To nam je porok, da se utegnemo z Mariborčani pri bližnjih oblastnih volitvah drugače sestati, nego smo se doslej. Takrat Golouhi in Favaji in drugi razbijalci — izdajalci enotne organizacije SSJ ne bodo igrali nobene vloge več. Tako vsaj mislimo. Sicer pa ne popustimo niti za las od svojega načela. Mariborčani naj si preberejo tozadeven članek, ki izide te dni v »Ljudskem glasu«.

+ Nismo še pri kraju. Vsak dan so še spremembe v raznih okrožjih. Tako dobi v novosadskem okrožju sodr. Vitoimir Korač mandat na škodo nemške stranke. Tudi zemljoradniki so dobili en mandat na škodo Spahove skupine v tuzlanksem okrožju. Takšna in enaka poročila prihajajo dan za dnem.

+ Jugoslovanska vlada dobi zopet 30 milijonov francoskih frankov posojila. Pa ne ve še zakaj.

+ Pasivna resistenca poštinih, brzojavnih in telefoničnih nameščencev v Nemški Avstriji se je 24. t. m. končala.

+ Tudi v Italiji hočejo štediti. Dosedaj je tvorilo skupščino 535 poslancev, zdaj nameravajo skrčiti število na 250.

+ Turške zahteve so bile odklonjene, otok Castellorizzo ostane Italiji.

+ Amerikanci — Nemčiji. Podpredsednik ameriškega bankirskega društva Kent je predložil seji mednarodnega kongresa trgovinskih zbornic 22. t. m. predloge Amerikancev in je pri tem izjavil, da je Amerika voljna na željo zaveznikov dovoliti Nemčiji večje posojilo, ki naj bi ga Nemčija porabila za vzpostavitev svojega gospodarstva in za plačevanje reparacij.

»ZARJA« ZASPALA.

Z kakršnim namenom se je »Zarja« ustanovila, s takšnim plodom je tudi zaspala. »Zarje« ni več, pač pa so ustanovitelji Zarje z njo vred so odšli, da ojačijo razbijalno delo, k »Delavskim novicam«. »Delavske novice« bodo izhajale, urejane v duhu »socialističnih« prvakov, ki niso nikoli priznavali socialističnih načel.

V svoji zaspanosti je zadnja številka »Zarje« še malo zajokala, da razni časopisi blatijo njihovega socialističnega župana Periča. Ni pa povedala, kateri časopisi so to storili. Če so kapitalistični listi vodili proti socialističnim županom iz političnih ozirom kampanjo, je povsem razumljivo, razumeti pa nočejo, da proletarski list priobčuje argumente proti takim županom, če so grešili.

Zadnji jok »Zarje« ne pomaga nič in ne bo na sami stvari spremenil prav nič. Če ni »Zarja« imela resnega demantija o stvari, ki smo o nji javno pisali, naj skuša

pridobiti »Delavske novice«, da one gre-
do v ogenj za socialističnega župana dr.
Periča.

Kar smo napisali, to tudi vsak čas in
na vsakem prostoru, če je potreba tudi
še enkrat in sicer v celoti javno doka-
žemo.

S tem smo napravili čez »Zarjo«
križ.

Dnevne vesti.

Ministrstvo pošte je zvišalo nekatere
telefonske pristojbine glede inštalacije in
naročnine. Inštalacija velja za vse naroč-
nike po 1200 Din, samo za one, ki so na-
vedeni pot točko 1. čl. 11. telef. pravilni-
ka velja še nadalje 300 Din. Naročnina
na telefone v privatnih stanovanjih itd.
(točka g) čl. 11. telef. pravilnika) se zvi-
ša v Ljubljani in Mariboru od 500 na 720
Din na leto, v drugih krajih z več ko 10
naročniki pa od 400 na 500 Din. Poleg
teh so se zvišale še nekatere druge pri-
stojbine. Za stare naročnike velja povi-
šek od 1. julija t. l. za nove pa od 1. mar-
ca t. l. naprej.

Na ameriški konzulat v Zagrebu pri-
hajajo vsak dan osebe z »affidavitom«, ki
so ga prejeli od svojih rojakov iz Zedi-
njenih držav severo-ameriških, in zahte-
vajo naj jim konzulat na temelju teh
»affidavitov« izda potni list ali vizum.
Radi tega se opozarjajo vsi oni, ki imajo
take »affidevite«, da ta dokument ni nikak
potni dokument, da torej njihov prihod na
konzulat s takimi zahtevami nima nika-
kega pomena. Stranke se morajo pred
svojim prihodom na konzulat obrniti do
svojih pristojnih oblastev radi izdajanja
potnega lista in šele potem, ko dobe iz-
seljeniški potni list, naj se obrnejo do
ameriškega konzulata zaradi vizuma.

1. aprila stopi haje v veljavo trgo-
vinska pogodba med našo državo in Nem-
ško Avstrijo, Češkoslovaško ter Madžar-
sko.

Brezposelnosti v Nemški Avstriji še
ne bo konec. Od oktobra 1922 je N. A.
vlada odpustila 33.808 uradnikov.

Rim. V brzojavnem uradu na pošti
je izbruhnil požar, ki je napravil veliko
škodo.

Ljubljana.

Akcijski odbor železničarskih organi-
zacij in organizacij državnih nameščen-
cev sklicuje za torek, dne 27. t. m. ob 19.
30 minut sejo, ki se bo vršila v prostorih
Zveze jugoslovanskih železničarjev, Gra-
dišče 7. Na to sejo so vabljeni tudi za-
stopniki onih strokovnih organizacij dr-
žavnih nameščenec, ki v Osrednji zvezi
niso včlanjeni. — Akcijski odbor.

Repertoar Narodnega gledališča v
Ljubljani. Drama: V torek zaprto. V sre-
do »Othello«, red A. V četrtek zaprto. V
petek zaprto. V soboto zaprto. V nedeljo
»Otok in struga«, izven. V ponedeljek ob
treh popoldne »Za pravdo in srce«, izven;
ob 8. zvečer »Othello«, izven. V torek
zaprto. — Opera: V torek »Tosca«, red
D. V sredo »Jenufa«, red B. V četrtek
zaprto. V petek zaprto. V soboto zaprto.
V nedeljo »Gorenjski slavček«, izven. V
ponedeljek »Carmen«, izven. V torek za-
prto.

Poziv mestnega magistrata volilnim
upravičencem v Ljubljani. Volilci, ki so
mnenja, da so upravičeni biti vpisani v
volilnih imenikih, pa zadnjič niso bili, se
pozivljejo, da se čimprej zglase s poli-
cijsko zglasnico v mestnem popisoval-
nem uradu. Istotam se je javiti tudi vsem

onim volilcem, ki so volili na nepravem
volišču to je na volišču, ki pravzaprav
ne odgovarja njihovemu stanovanju. Če
vsakdo stori pravočasno svojo dolžnost,
ne bo pomot ne kasnejšega zabavljanja.

Društvo najemnikov za Slovenijo
opozarja, da se bo vršila prihodnja javna
odborova seja v sredo, 28. marca ob 20.
v veliki dvorani »Mestnega doma«. Dru-
štvena pisarna daje članom dnevno od
18. do 20. informacije na Sv. Petra cesti
št. 12, pritlično, desno.

Delavci! kupujte čevlje samo z znam-
ko »Peko« domačih tovarn Peter Kozina
& Ko., Tržič, ki so najboljši in najcenejši.
Glavna zaloga na drobno in debelo. Ljub-
ljana. Breg 20.

Iz stranke.

Informacijski krožek se snide zopet
danes, v ponedeljek točno ob 20.

Iz strok. gibanja.

Seja celjske okrožne strokovne ko-
misije se bo vršila v torek, 27. marca v
tajništvu ob pol 7. zvečer.

Pienarni shod, na katerega so vab-
ljeni le funkcionarji in odborniki razred-
nih strokovnih organizacij ter obratni za-
upniki, bodo imele celjske strokovne or-
ganizacije. Vstop dovoljen samo s član-
sko legitimacijo oziroma knjigo. Dnevni
red: 1. Amsterdam in Moskva; 2. sociali-
stično napredovanje in njega pripomočki;
3. akcija in taktika z ozirom na pisavo
lista »Delavec«; 4. razno. Ker je zboro-
vanje namenjeno pouku organiziranega
delavstva, je dolžnost vsakega zaupnika,
da se ga udeleži. Zborovanje se bo vršilo
ob 7. zvečer pri Janžeku, za Kresijo v
Celju. — Strok. tajništvo.

Delavci v bosanskem Drvaru stoje
pred meznim gibanjem, ker jim v pod-
jetjih niso hoteli na noben način olajšati
življenja. Obračamo se do vsega delav-
stva, zlasti kvalificiranega, da ne odpo-
tujejo v Drvar, dokler ne bo tega gibanja
konec.

Vestnik Svobode.

VSEM PODRUŽNICAM »SVOBODE«.

Osrednji odbor Splošne delavske iz-
obraževalne zveze »Svobode« za Slove-
nijo v Ljubljani sklicuje na nedeljo, 22.
aprila ob pol 9. zjutraj v mestno zboro-
valno dvorano na magistratu v Ljubljani

IV. redni delegacijski zbor

z dnevnim redom:

1. Otvoritev delegacijskega zbora;
2. verificiranje mandatov;
3. poročilo odbora: a) tajnika, b) bla-
gajnika;
4. poročilo nadzorstva;
5. sprememba zvezinih pravil;
6. sprememba podružničnih pravil;
7. volitev novega odbora in nadzor-
stva;
8. slučajnosti.

Udeležbo na občnem zboru imajo vse
podružnice, ki so izpolnile vse svoje ob-
veznosti do zveze. Na vsakih sto članov
pride en delegat. Začeto število se sma-
tra za polno. Za delegiranje je merodajno
število članstva, za katero so posamezne
podružnice poravnale pri zvezi vse ob-
veznosti do 1. marca t. l.

Osrednji odbor.

Občni zbor »Svobode« v Ljubljani
se bo vršil v četrtek, 29. t. m. točno ob
8. zvečer v magistratni posvetovalnici v
Ljubljani s sledečim dnevnim redom:
1. poročilo predsednika; 2. poročilo taj-
nika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo

nadzorstva; 5. volitev novega odbora;
6. volitev delegatov za delegacijski od-
bor »Svobode«; 7. raznoterosti. Dolžnost
članov je, da se občnega zbora udeleže
polnoštevilno in točno. — O d b o r.

»Svoboda« v Ljubljani. Redna seja
odbora ljubljanske podružnice »Svoboda«
se bo vršila v sredo, 28. t. m. točno ob 8.
zvečer v osrednjem tajništvu »Svobode«.
Na sejo naj pridejo tudi revizorji, ki naj
do te seje pregledajo blagajniške knjige.

Seja pripravljalega odbora »Svobo-
da« Moste se bo vršila v sredo, 28. marca
ob 20, v društvenem prostoru Selo 25.
Gospodarje odsekov se opozarja, da na-
pravijo točen seznam inventarja in ga na
seji predložijo.

Gospodarstvo.

= Vrednost denarja. 1 dolar stane
96 dinarjev. V Curihu stane 100 naših di-
narjev 5.55 švicarskih frankov.

= Obtok bankovcev na Madžarskem
je narasel na 77 milijard madžarskih kron.

= Nominalno vrednost denarja je do-
segla Rusija (?). Tiskati se bodo začeli
bankovci po eno milijardo rubljev. Do-
segli so svetovni rekord.

Kulturni vestnik.

»Ljubljanskega Zvona« 3. štey, ima
naslednjo vsebino: F. Albrecht — Spomi-
nu drja. Ivana Tavčarja; Vojeslav Molè
— Pisma o stari umetnosti; France Vod-
nik — Brzojavno pismo (pesem); Mari-
ja Kmetova — V metežu; Janko Samec
— Srce - roža (pesem); dr. Ivan Prijatelj
— Poezija »Mlade Poljske«; Ivan Zorec
— Ljubice tri; Stano Kosovel — Janez
Krstnik (pesem); Miran Jarc — Črni ča-
rodeji; dr. Joža Glonar — Aškerc v
Šmarju; Milan Fabjančič — Čuden gost
Književna poročila, Kronika. — »Ljub-
ljanski Zvon« se naroča v upravi, Prešer-
nova ulica 54 in stane letno 90 Din.

Dopisi.

Tovarna za elektrode na Dobrovi pri
Jesenicah. Sodrugi, prevelika krivica se
godi pri vas v tovarni. Pred kratkim
časom sem bil osebno pri ravnatelju Be-
ckerju. Prosil sem za kako lahko službo,
najprej za vratarja. Ker sem težki vojni
invalid sem tudi za težko delo nesposo-
ben. Službo vratarja mi je gospod ravnate-
lj takoj odklonil, češ, da ni prostega
mesta. In potem sem prosil za kako dru-
go lahko delo v tovarni. Ker sem že prej,
ko sem bil zdrav, vedno delal v tovarni,
mi je znano, da ima gospod ravnatelj v
službi za nočne čuvaje dva velika po-
sestnika, to je Markotnika in Merkelna iz
Dobrave. Ta dva delata podveja na po-
lju, ponoči pa stražita pri ravnateljevi vi-
li. Zakaj imata ta dva kmeta službo v to-
varni, to je za one, ki poznajo razmere,
jasno. Zato me je ravnatelj za čuvaja od-
klonil in sploh za vsako delo v tovarni.
Sodrugi, zapomnite si to, kajti tudi vam
se bo lahko zgodilo prav tako, ko boste
vaše moči izčrpali v delu za dobrobit ka-
pitalizma. Da to preprečite se morate
strniti v vaše organizacije, da vam bo
mogoče preprečiti nakane raznih ravnate-
ljev in generalnih ravnateljev. — An-
drej Rekef, Invalidski dom, Celje.

DELAVEC JE DOLŽAN ŠIRITI SO-
CIALISTIČNO ČASOPISJE, ALI SI ŽE
PRIDOBIL KAKEGA NAROČNIKA
»NAPREJU« ALI »LJUDSKEMU GLA-
SU«? POTRUDI SE ZDAJ, DA NADO-
MESTIŠ, KAR SI ZAMUDIL!

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

Pred gledališčem se je zbrala velika množica radovednežev, ki so zasmehovali jetnike, katere je policija pometala v patrolne vozove. Bila je še druga množica, ki je psovala policaje in vojake, toda zadnji so hitro razgnali ljudski val in preprečili zborovanje na ulici. Ko se je France zavedel, je korakal z desetorico sodrugov po Glavni cesti. Sodrugi so bili glasni in pojasnjevali so drug drugemu, zakaj niso bili tudi oni aretirani. Prvi je rekel, da je demonstriral ravno tako kakor drugi, toda policist ga najbrže ni videl; drugi se je hitro spomnil, da ni dobro, če gredo vsi v ječo, kajti nekdo mora biti v rezervi za prihodnje demonstracije. Ta je hotel, da se še tisto noč spiše letak s pozivom za drugi javni shod.

Zavili so v Tomovo »Bufeterijo« in posedli okrog dveh miz. Naročili so kavo, vložke, paštete, mleko in druge male reči reševati vprašanje, kje bi dobili poročstvo za sodruga v zaporu, ne da bi jim bilo treba nadlegovati drja. Medvéda. V tistem hipu se je nekaj zgodilo, kar je zbranim socialistom izbilo vse misli na ponesrečen shod.

Bilo je, kakor da je svet udaril ob drugo nebesno telo — velikanski udarec, kozmični pretres, ki se ne da popisati. Zrak je naenkrat postal živa stvar, ki je skočila človeku v obraz; steklene šipe na oknih in vratih gostilne so skočile iz okvirov in zažvenketale po tleh v tisočernih koscih, stene in mize so se pa zazibale, kakor da so na barki, katero je sunil mogočen val. Z žvenketanjem padajočega stekla s stoterih oken v bližini in z ropotom drugih predmetov, ki so se odtrgali, prevrnili in telebnili po tleh, se je pa mešal strahovit grom, vseobsegajoč, ki je bil v trenutku v daljavi in tukaj — toda grom je trajal samo eden hip, nato je pa zavladala tišina, strašna, smrtna tišina ko v grobu.

Socialisti in drugi gostje v »Bufeteriji« so zijali drug v drugega in se prestrašeni vprašali: »Kaj je to?« Odgovor je bil hitro uganjen: Tovarna za eksplozive!

Da — to je! Dvoma ne more biti. Ljudje so se bali tega, kakor da je neizogibno. Cele mesece so govorili o težki slutnji in ugibali, kakšne bodo posledice. Zdaj se je zgodilo.

Nekdo je bolešno zastokal. Vse omizje se je ozrlo v — Kremen. Njegov obraz je bil bled ko stena — obraz je pričal, kakšna groza je stiskala njegovo srce. Sodrugi so razumeli. Njegov dom je blizu tovarne.

»Oh, prijatelji, jaz moram iti!« je dahnil France in planil proti vratom. Več sodrugov je šlo za njim. Vsi stranski hodniki ob ulicah so bili posipani z razbitim steklom. V vsem Leesvillu ni bilo niti ene cele šipe.

Edina Kremenova misel je bila, da mora čim najhitreje priti domov in za vse drugo se ni brigal. S tem sklepom v glavi je dirjal proti postaji poulične železnice. Sodrugi so hiteli z njim s težkimi slutnjami, toda tolašili so ga, da ni nič hudega. Šipe so razbite in morda sklede. Nekateri bi ga bili radi spremenili prav do konca, ali bali so se, da zamude zad-

nji električni voz in potem ne bi mogli drugi dan na delo. Na postaji so se poslovili od njega.

Voz je bil natlačen z ljudmi, ki so se vozili na lice nesreče bolj iz radovednosti nego iz kakšnega drugega vzroka. France je torej imel veliko družbo. Ali ko je izstopil, je bil sam, kajti družba se je peljala do tovarne, ki je bila oddaljena eno miljo od njegove postaje.

France je bil prepričan, da nikdar ne pozabi te poti. Noč je bila temna, da ni videl niti koraka pred seboj. Ko je hodil kakšne pol milje, je zadel ob nekaj in padel na obraz. Pobral se je in dognal, da je ležalo drevo križem pota. Spomnil se je velikega, posušenega velikana, ki je šrlel v zrak ob cesti. Ali ga je podrla eksplozija?

Nadaljeval je korake bolj oprezno, ampak pomagati si ni mogel, da ne bi hitel na vso moč. Prišel je do kmetske hiše. Stopil je na dvorišče in zavpis. Nobenega odgovora. Dvorišče je bilo posuto s strešnimi deščicami; najbrže je bila streha porušena. S podvojenim strahom se je napotil dalje.

Dospel je do ovinka, ki mu je bil dobro znan, saj je bil samo pol milje od njegovega doma. Na ovinku je bilo več voz s konji, ki so bili privezani k ograji, toda nobenega človeka ni bilo blizu. Od tam je cesta držala skozi gozd — ampak France se je zastoj mučil, da najde cesto. Drevesa, izruvana s koreninami, so ležala po dolgem in počez in moral je skakati in plezati, če je hotel dalje. Pri tem napornem delu se mu je zaplčila ost odčesane suhe veje v lice, da mu je kri pocedila po obrazu. Skoraj bi se bil zjokal radi bolečine in naraščajoče groze. Vedel je, da je njegova bajta dve milji proč od tovarne za eksplozive in vsled tega ni mogel razumeti, kako je mogla razstrelba izpuliti drevesa v taki daljavi.

Tedaj je zagledal luč v bližini, ki se premikala semintja. Prišel je klicati na pomoč in luč se je ustavila. Bil je kmet s svetilko, ki pa ni vedel o nesreči nič več nego on. Šla sta skupaj. Na drugi strani gozda je bila cesta posuta s svežo prstjo, drevesnimi vejami, kosi ploti in drugo navlako, ki je bila sumljivo črna.

Razstrelba je morala biti blizu tukaj, mogoče na železniškem tiru,« je omenil kmet. France se je stresel in toliko, da mu ni srce zaostalo. Na misel so mu prišli vagoni, ki so stali tik za njegovo kočjo...

Prilezla sta na majhen grič, s katerega se je videla železniška proga podnevu. Zapazila sta svetiljke, ki so se gibale semintja kakor roj kresnic.

»Pojdiva na to stran,« je prosil France in se spustil v dir v smer, kjer je bila njegova hiša. Na cesti so bili visoki kupi zemlje, kakor da je bilo na delu tisoč parnih lopat na obeh straneh poti. France je prisopihal na mesto, kjer je imel bití plot njegove hiše, toda ploti ni bilo, pač pa je bila tam sveža, zrahljana prst, katere prej ni bilo. Kjer je raslo jakolko, ni bilo zdaj nič... Kjer je bila zelena trata, je bila velikanska gomila ilovice... in tam, kjer je stala hiša, je bila jama, ki se je v temi režala kakor brezdanji prepad...

(Dalje prih.)

UTRINKI.

Kdor je žejen bo sam prišel k studencu.
Tagore.

Razum me ni naučil ničesar; vse, kar vem, mi je dalo srce in mi je srce razodelo.
Tolstoj.

Ne — vera ni nikaka znonost, vera je dejanje; ona ima zmisel le, če jo živiš!
Tolstoj.

Umetnost proževa vse naše življenje; kar imenujemo umetnost, gledališče, koncerti, knjige in razstave — to je le najmanjši del umetnosti. Naše življenje je polno umetniških razodetij vseh vrst, od otroških iger, pa do verskih obredov. Umetnost in beseda sta oba organa človeškega napredka. Prva veže srca, dru-

ga misel. Če je ena od njih otvorenja, potem je družba bolna. Umetnost je danes potvorenja.
Tolstoj.

Vedno je večina ljudi razumela in ljubila ono, kar imenujemo velika umetnost: zgodovino ustvarjenja, prispodobe evangelijev, legende, pravljice, narodne pesmi. Velika umetnost je ona, ki zrcali religiozno vest časa.
Tolstoj.

Če poznam pot, ki me vodi domov in če se opotekam po nji, kakor bi bil pijan, ali je s tem rečeno, da je pot slaba?
Tolstoj.

Rěsnica — to je pogled, ki gre do srca.
Tolstoj.

So ljudje na tem svetu, težki, okorní, brez peroti. Ti se gibljejo po zemlji. Med

njimi so tudi močne narave: Napoleon. On je pustil strašne sledove med ljudmi. Sejal je nemir. So ljudje, ki puste da jim zrastejo krila, ki se počasi dvignejo in krožijo nad nami: menihi. So lahkokrili ljudje, ki se dvignejo brez težave in, ki zopet padejo: dobri idealisti. So ljudje s silnimi peroti... So božanski ljudje, ki se iz ljubzení do ljudi spuste na zemljo in ljudi uče letati. Potem, ko niso več potrebni zopet odlete: Kristus. Tolstoj.

Takozvani zdravi človeški razum je slab vodnik, če se ga postavi pred izvanredne naloge.
Andersen.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Zvonimir Bernot
(v imenu pokr. odb. SSJ)

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani.

BLUZE
najnovjših modelov so
ravnokar došle.
A. & E. Skabernè, Ljubljana
Mestni trg št. 10.
Pridobivajte naročnike

BERSON
GUMENE PETE IN
GUMENE POTPLATE
caneja in trajnije so kakor usnenel
Najbolje varstvo proti viagi i mrazu!

Ravnokar došlo:
pomladanske
novosti
A. ŠINKOVIĆ nasl.
K. SOSS,
Ljubljana, Mestni trg 19.
Inserirajte v napreju.